

Navelbreuk

Tekst: Marjolein Roosendaal. Foto's Marianne Felix.

Umbilicale hernia, beter bekend als navelbreuk, is iets dat regelmatig voorkomt bij honden. Wat is het eigenlijk precies en is het altijd erfelijk? En hoe schadelijk is het?

Wanneer een pup in de baarmoeder zit, wordt hij gevoed via de navelstreng. De voedingsstoffen worden via de aanvoerende bloedvaten naar de pup aangevoerd. Deze bloedvaten liggen in de navelstreng, een verbinding tussen de buikwand van de pup en de placenta. De placenta is op zijn beurt weer verbonden met de baarmoederwand. Zo komen dus de benodigde voedingsstoffen via de moeder bij de groeiende vruchten in de baarmoeder.

Direct na de geboorte bijt de teef normaal gesproken de navelstreng door. Het bloeden wordt gestelpt door het doorbijten van de teef. Na een tot drie dagen verdroogt de navelstrengstomp en valt af. De buikwand rond de navelring is dan nog open en zal zich in de weken hierna vanzelf sluiten.

Dit is de normale gang van zaken, tot hier niets aan de hand dus.

Maar soms sluit de opening zich niet of niet helemaal, met een uitstulping als gevolg. Of dat gevaarlijk is hangt af van de grootte van de uitstulping: het kan namelijk gebeuren dat er inwendige buikorganen door de opening stulpen met mogelijke afknelling als gevolg.

Reden dus om je af te vragen wat de oorzaak is van een dergelijke breuk en hoe ermee om zou moeten worden gegaan.

Oorzaak

De oorzaak kan verschillen: een zwakke plek in de buikwand kan reden zijn voor het niet sluiten van de opening. De aanleg tot een dergelijke zwakke plek is over het algemeen genetisch bepaald. De tweede oorzaak is de aanwezigheid van overmatig veel zogenaamd omentum, het vetrijke vlies dat dunne darm, maag en lever bedekt. Overvloedige aanwezigheid hiervan kan oorzaak zijn van het te laat sluiten van de opening in de buikwand. Hierbij spreekt men van vertraagde sluiting of "delayed closure".

In beide gevallen zien we dus een opening, die in beide gevallen wordt aangeduid als breuk.

De genetische variant zal niet in grootte afnemen en kan in enkele gevallen zelfs groter worden. De variant die wordt aangeduid als vertraagde sluiting, sluit, zoals de naam al aangeeft, vaak wel na verloop van tijd. Toch zal hierbij vaak nog een vetbultje zichtbaar en voelbaar blijven, waardoor het soms lastig is aan te geven met welke variant men te maken heeft.

De uitstulping wordt breukzak genoemd, en de inhoud hiervan kan variëren.

Wanneer de breuk klein is zal de breukzak vooral omentum bevatten, maar is de breukzak groter, dan kunnen zich ook delen van de darm door de opening wringen. Dat dit grote gevolgen kan hebben laat zich raden: een afknelling heeft vaak fatale gevolgen.

Bij kleine breuken is een operatie vaak niet nodig, bij grotere breuken of breuken waarbij de inhoud niet teruggemasseerd kan worden is het zaak op te letten en eventueel een operatie te overwegen.

Een enkele keer kan een breuk ontstaan door te fanatiek afnavelen van de teef, maar dat is dermate zelden dat dit buiten beschouwing kan worden gehouden.

Bovendien is het in dit soort gevallen zo dat je er van uit mag gaan dat de breuk wellicht wel ontstaat vanwege het ruwe afnavelen, maar dat er toch een verband is met een zwakke plek in de buikwand, waardoor er toch een verband kan worden gelegd met de eerste variant.

Maar hoe weet je nu als fokker waar je mee te maken hebt?

En hoe vaak komt het voor, een navelbreuk?

De eerste vraag is lastig: zelfs een vertraagde sluiting zou theoretisch genetisch kunnen zijn. Want de hoeveelheid omentum die de opening verhindert te sluiten mag tenslotte ook als genetisch worden beschouwd. De zwakke plek in de buikwand is een genetische aanleg, maar in hoeverre is dat schadelijk?

Er is weinig onderzoek gedaan naar navelbreuken en de onderzoeken die gedaan zijn, betroffen kleine groepen dieren. Het onderzoek was in geen van de publicaties die we tegenkwamen specifiek gericht op de navelbreuken zelf: het betrof altijd onderzoeken naar andere zaken, waarbij dan tevens de andere afwijkingen werden opgenomen in de lijst.

Zo is er onderzoek waarbij gekeken werd naar cryptorchidie. Daarbij werd weliswaar ook een aantal honden gevonden met navelbreuken, maar evenzeer werden er honden gevonden met andere erfelijke afwijkingen. Welk type breuk het betrof wordt niet gespecificeerd (Pendergrass et al, 1975).

Een onderzoek dat werd gedaan naar fucosidosis bij Engelse Springer spaniels liet zien dat er van de 31 onderzochte dieren 10 een navelbreuk hadden. Om welke variant het hier gaat vermeldt dit onderzoek niet (Taylor et al, 1986).

De vraag bij dergelijke resultaten is dus wat het verband exact is. Is de zwakke plek gevolg van een andere afwijking? Is een andere afwijking direct veroorzaakt door de aanleg voor de navelbreuk?

Hoe het zit met dit soort verbanden is domweg niet bekend. Er zijn wel familiale verbanden, maar of die wel of niet gerelateerd zijn aan andere zaken, en zo ja, welke zaken dan, daar is tot nog toe geen onderzoek over gedaan waar ook feitelijke conclusies aan kunnen worden verbonden.

Wanneer we kijken naar navelbreuken bij mensen zien we dat het daar zeer regelmatig voorkomt. Tot 25% van de pasgeborenen heeft een navelbreuk. Dat is een behoorlijk hoog getal maar blijkbaar geen reden tot zorg. Er is een duidelijk verband zichtbaar bij te vroeg geboren kinderen en navelbreuken en ook een laag geboortegewicht kan een factor zijn.

Of dit soort zaken ook mee kunnen spelen bij dieren is niet bekend, maar dit soort verbanden zou niet ondenkbaar zijn. Zoals gezegd zijn er geen cijfers bekend en is dus daardoor absoluut niet aan te geven hoe gewoon of ongewoon een navelbreuk is.

Rondvragen binnen een aantal rassen leert dat mensen zelden weten welke variant voorkomt binnen hun rassen, maar aangezien er toch sprake blijkt van familiale verbanden mag men ervan uitgaan dat beide varianten een min of meer genetische oorsprong hebben. Er zijn weliswaar rassen waar relatief veel navelbreuken voorkomen, maar waar tegelijk zelden tot nooit cryptorchidie wordt gezien.

Ook andere verbanden zijn tot op heden niet duidelijk aangetoond. Of navelbreuken dus als secundair probleem kunnen ontstaan door een eventuele aanleg voor een andere afwijking is niet duidelijk. Het is mogelijk, maar geenszins een gegeven.

Hoe moet je omgaan met dergelijke zaken als fokker?

Veel rassen kennen geen meldingsplicht voor navelbreuken, maar vaak is in een ras wel gevoelig bekend of iets dergelijks voorkomt.

Hoewel er soms wordt geadviseerd niet met honden met een navelbreuk te fokken gebeurt dat wel degelijk. Over het algemeen lijkt het ook geen problemen te geven. Toch is er veel discussie over, omdat men er van uit gaat dat een aangeboren afwijking een afwijking is, en die moet je niet gebruiken in de fokkerij.

In veel rassen echter wordt een navelbreukje ook gezien als slechts een schoonheidsfoutje en met name de kleine breukjes die over het algemeen vanzelf (zo goed als) sluiten worden niet gezien als fokbeperkend.

Er blijken diverse rasverenigingen te zijn die gewoon informatie geven over navelbreuken en daarbij alleen vermelden wanneer men operaties zou moeten overwegen en wanneer mensen zich geen zorgen hoeven te maken.

Blijkbaar vindt men het dus bepaald geen zorgwekkende zaak.

Hoewel men zich voor kan stellen dat een hond met een dergelijke breuk niet gecombineerd zou moeten worden met een hond met hetzelfde probleem, is dit in de praktijk niet haalbaar: wanneer een hond geopereerd is aan een navelbreuk is dit niet meer zichtbaar, zodat iemand kan denken een hond zonder breuk te gebruiken, terwijl dit niet het geval is.

Fokkers vinden navelbreuken over het algemeen het laatste waar tegen geselecteerd zou moeten worden en zien het als een onschuldige schoonheidsfout. Pas wanneer een dier naast een navelbreuk ook een andere aangeboren afwijking heeft maakt de gemiddelde fokker zich zorgen. Dierenartsen geven aan dat een breuk in zeldzame gevallen problemen kan geven vanwege bekneling/afklemming van darmdelen, maar zeggen daar over het algemeen nadrukkelijk bij dat dit uiterst zeldzaam is. Wel wordt aangegeven dat operatie geen probleem is: enkele hechtingen in de buikwand leveren een over het algemeen onzichtbaar resultaat.

Voorlopig lijken zowel fokkers als dierenartsen zich dus totaal geen zorgen te maken over het fenomeen navelbreuk. En aangezien deze opvatting al heel wat jaren heerst is dat misschien niet helemaal onterecht. Tot er duidelijk onderzoek naar is gedaan zullen we dat in elk geval niet weten en voorlopig lijkt dit niet de hoogste prioriteit van onderzoekers.